

BUTLLETÍ CULTURAL NÚM. 144 JULIOL-AGOST 2009

EDITORIAL

Per Èric Jover i Comas,
vicerector per les relacions
de l'UCE amb Andorra

Enguany, en la Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada, la temàtica escollida ha estat *L'energia a Andorra*. Quan parlem de l'energia a Andorra no podem excloure'ns del context energètic global. Històricament les necessitats energètiques dels homes han anat augmentant lentament al llarg dels segles. Aquests requisits energètics primerencs incloïen sobretot la utilització d'energia animal per al transport, el treball al camp, l'extracció d'aigua, la mòlta de gra, etc. També existia una necessitat de cremar biomassa, que s'emprava principalment per a la cocció dels aliments, la calefacció i les activitats lligades amb la metal·lúrgia. Ja en l'antiguitat està reportada la utilització de carbó en aquestes aplicacions, encara que majoritàriament s'emprava

fusta. Progressivament també van anar apareixent molins de vent i rodes d'aigua que permetien aprofitar l'energia cinètica d'aquests elements. Cal destacar que a Andorra

L'energia a Andorra

tenim diferents exemples molt interessants de fargues, moles i serradores que empraven l'energia hidràulica com a font d'energia [A. Ward, 2008]. El progressiu augment de la població provoca un constant increment de les necessitats energètiques globals. Això no obstant, és a partir de la Revolució Industrial quan el consum energètic es dispara. A partir d'aquell instant les necessitats energètiques *per capita* ja no deixaran d'incrementar-se, sobretot si considerem les dels països desenvolupats. Podem considerar que Andorra no entrarà de ple en aquest model fins a principi del segle xx, quan té lloc l'electrificació del país i la millora de les seves infraestructures de comunicació amb els països veïns.

La creixent demanda energètica s'ha anat assolint gràcies a una utilització cada cop més massiva de combustibles fòssils (majoritàriament carbó, petroli i gas natural). No obstant això, aquests recursos energètics presenten dos problemes importants. D'una banda, en ser recursos limitats no representen cap solució a llarg termini a la creixent demanda energètica. D'altra banda, s'han identificat diferents efectes secundaris del seu ús, entre els quals destaca de manera significativa el canvi climàtic [J. E. Llebot, 2007], provocat principalment per un augment de la concentració del CO₂ atmosfèric. Conscients d'aquestes noves problemàtiques, els principals estats del món estan desenvolupant estratègies encaminades tant al control d'aquests recursos cada cop més limitats com al desenvolupament de noves fonts d'energia renovable. En aquest sentit, diferents conflictes bèl·lics recents han tingut com a causes subjacents, no sempre admeses públicament, el control de reserves de gas natural i petroli. Per això, no és estrany que trobem grans concentracions de bases militars al voltant de les principals reserves mundials de combustibles fòssils. Com a energies renovables s'estan desenvolupant amb força l'energia eòlica, la hidroelèctrica, la solar (tant fotovoltaica com solar tèrmica), la geotèrmica o la utilització de la biomassa o dels corrents o mareas marins. Cadascuna d'aquestes fonts d'energia té el seu camp d'aplicació, els seus avantatges i els seus inconvenients.

En aquest món globalitzat és evident que un país com Andorra, amb la seva dimensió, situació geogràfica i dependència energètica de l'exterior (>95%), poca cosa pot fer per canviar els paradigmes actuals. No obstant això, és el nostre deure, en la mesura del possible, tenir una política proactiva en el replantejament tant del rol de l'energia en la nostra societat com de quines fonts d'energia prioritzem.

continua a la pàgina 8

SUMARI

ACTIVITATS A L'UCE
**La Universitat Catalana d'Estiu
novament a punt**

CONGRÉS IUCN
Participació de la SAC al congrés de la IUCN
Per Èric Jover i Comas

ACTIVITATS AL CÒMIC
50 anys d'"El Jabato"
Per Paco Nájera

XIV JORNADES DE LA SAC
Els valors de la societat andorranava
Comentari
Per Carla Riestra González de Ubieta

PUBLICACIONS DE LA SAC
Tretzenes Jornades de la SAC:
**"Les empreses andorranes,
quin camí?"**

Agenda

La Universitat Catalana d'Estiu novament a punt

Per A.M.B.

Després de l'edició anterior d'a-niversari rodó, en què es van celebrar els quaranta anys de l'inici de l'UCE, continua enguany amb l'edició quaranta-unena com a plataforma de reflexió i debat, intel·lectual i polític, amb la nova incorporació de l'historiador Jaume Sobrequés com a rector. La XLI UCE del 2009 tindrà lloc del 16 al 25 d'agost a la seu habitual del liceu Renouvier de Prada de Conflent

Dilluns 17 Josep Hugué, conseller d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya; Joan Castex, batlle de Prada, i Jaume Sobrequés i Callicó, rector de l'Universitat Catalana d'Estiu, iniciaran l'edició amb l'acte inaugural del migdia. L'acte de cloenda, dimarts 25, homenatjarà el pintor Josep Guinovart. L'activitat diària a la UCE comença de les 9 del matí a les 12 del migdia amb els cursos i els seminaris. A les 12 i a les 17 hores es realitzen actes públics de reconeixement (homenatges i conferències). Enguany, el dimarts 18, a les 17 hores, en aquest apartat es tractarà de *Les relacions entre els Països Catalans*, en una taula rodona amb representants de diverses entitats: Carles Sechi (Obra Cultural de l'Alguer) per l'Alguer; Joan Becat (Universitat de Perpinyà, Via Domícia) per la Catalunya del Nord; Joan Mir (Universitat de les Illes Balears) per les Illes Balears; Víctor G. Labrado (Biblioteca Casa Museu Joan Fuster) pel País Valencià; Guillem Chacon (Universitat Catalana d'Estiu de Ciències de la Natura) per la Franja de Ponent, i Antoni Pol (SAC) per Andorra. Per complementar aquest acte el curs d'*Introducció als Països Catalans*, organitzat per Jordi Sales (Universitat de Barcelona) i Joaquim Monclús, tractarà sobre les relacions que mantenen aquests territoris que comparteixen trets socials, econòmics, lingüístics, històrics... i quin model de relacions haurien d'establir en els diversos àmbits, amb la participació de Carles Sechi, Víctor G. Labrado, Joan Mir, Joan Becat i Antoni Pol, del 19 al 25 al matí, de 10 a 11 hores.

Després del dinar es pot assistir als tallers, de 3 a 5 i de 5 a 7 de la tarda, a les sessions de l'àrea pluridisciplinària i als debats i taules rodones. Cada vespre i per a tots els matriculats hi ha concerts, a les 9 a la plaça de la vila de Prada i a les esglésies del Conflent i a l'abadia de Sant Miquel de Cuixà. A partir de les 11 de la nit, cada dia hi ha una programació de cinema en català, a la sala Lido de Prada. Hi haurà cursos de temes d'interès i actuals en les diverses àrees de ciències de la natura, salut, tecnologia, ciències socials, humanitats i formació cultural que es concreten en els títols següents:

- Àrea de ciències de la natura: Països Catalans, territori de boscos: tocar-los o no tocar-los, that is the question, coordinat per Martí Boada (Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals, UAB)
- Àrea de ciències de la salut, coordinat per Jordi Craven-Bartle (Hospital de la Sant Creu i Sant Pau) (UAB): Pandèmies; Drogodependències; La salut sexual, una visió integral; La cooperació internacional; El mal de peus, motiu d'infelicitat
- Àrea de tecnologia: 2009, any de l'Astronomia i 200 aniversari de Darwin, coordinat per Núria Ferrer i Anglada (UPC)
- Àrea d'economia i empresa: Estratègies de les empreses de l'Arc Mediterrani en un entorn de recessió, coordinat per Oriol Amat (U. Pompeu Fabra)
- Àrea de filosofia: El futur d'Europa davant la crisi i els pobles sotmesos, coordinat per Jordi Sales (UB)
- Àrea de política, La independència de les nacions, el repte de l'estat català; Flandes primera escissió dins la UE? La crisi del model federal belga; Pacte de progrés 2.0: dos anys.
- Àrea de seguretat: El fenomen dels grups juvenils organitzats, coordinat per Lluís Paraldell (GenCat) i Carles Freixa (UdL); Reptes estratègics de Catalunya, passat i futur, organitzat pel Centre d'Estudis Estratègics de Catalunya.
- Àrea de literatura: Literatura, música i societat: la Nova Cançó; Els moriscos en l'imaginari popular: 400 anys després de l'expulsió, coordinats per Joan Borja (U. Alacant); El cavaller Ausiàs March; La poesia de Carles Riba als anys 50 anys de la seva mort; Amor i Eros en la lírica del segle XX; L'obra novel·lística de Baltasar Porcel; Les tres facetes de Joan Salvat Papasseit; Oracions màgiques a la Catalunya medieval.
- Àrea de llengua: Comunicació oral, l'art de parlar en públic; Fonaments d'antropòmia catalana; Introducció a les llengües artificials; taller de poesia i traducció; la renovació lingüística, EuroComRom; la política lingüística; l'alumnat nouvingut a les aules.
- Àrea d'història: La Setmana Tràgica cent anys després; Les fronteres catalanes i la pau dels Pirineus; Conjuntura exterior i transformacions al llarg del procés revolucionari;
- Àrea de música i patrimoni als Països Catalans: cobles, Albéniz, Granados, Haydn... coordinat per Jaume Carbonell (UB)
- Àrea d'història de l'art: La iconografia de l'art català del romànic al barroc.
- Àrea de cinema i audiovisuals: 50 anys de la nouvelle vague, coordinat per Jaume Vidal (Obra Cultural Sa Nostra), cinema a Mallorca...
- Seminaris d'investigació: Institut Català d'Arqueologia Clàssica; Cap a una química verda (UV)...
- Formació cultural de coneixement de la història i la llengua catalana.

ACTIVITATS A L'UCE

Cada tarda, de 3 a 5, es realitzen els tallers de temes tan variats com: televisió, alimentació, viticultura, ornitologia, botànica, a l'entorn d'Occitània, grafologia, música, cançons populars, taller de blocs, dansa, dansa oriental, sardanes, muntanyisme, glosat menorquí, esports, nines de porcellana, fotografia de la natura, dibuix i aquarel·la del natural, cartografia i joieria de reciclatge. El taller de gravat, que amb tant d'èxit de participació ha tingut lloc els darrers anys, es dedicarà al gravat calcogràfic: l'aiguafort, i serà impartit per Gemma Rufach del 17 al 19 i del 21 al 24.

El dia 17 a les 5, dins de *Fòrum obert* es presentarà el llibre *Una parella d'artistes que es varen quedar a l'exili*, de Manel Viusà i Gertrudis Galí, a càrrec d'Imma Gibert, Gemma Rufach i Núria Rius.

Als vespres hi ha cinema en català (*Inherit the Wind*, *Nosaltres els vençuts*, *Cartes de l'oncle Àngel*, *La nova cançó*, *El mar*, *Hollywood contra Franco*, *Els rastres fosforescents dels caragols*, *Pere Ca-*

pellà 1907-1954), concerts de música clàssica i actual en català a la plaça de la vila, i altres espectacles (Orquestra Simfònica de Joves Intèrprets dels Països Catalans, Quatre de Copes, L'Agram i Crescendo, Verdcel, Cobla Casanoves, Josepmiquel Servià, Mazoni, Claudi Sanna, Projecte Mut, Muscat, Miquel Ametller, Cobla de Joves dels Països Catalans, Miquel Abràs, Marc Herèdia, Guillem Soldevila, Blues del Picolat, Grup teatral Institut Josep Manno i La Vella Dixieland).

La matrícula per als cursos i les activitats i l'estada completa a la UCE costen 440 euros (del sopar del dia 16 a l'esmorzar del dia 25) amb allotjament a la residència d'estudiants del liceu Renouvier. Cada any la SAC, amb el suport del ministeri d'Educació, Cultura i Joventut, departament d'Ensenyament Superior, atorga uns ajuts per al 90 % de la matrícula als estudiants d'Andorra que estiguin interessats a participar-hi, i reserva dues de

les places a estudiants del lectorat de català de Praga.

Per als joves de 14 a 17 anys hi ha una universitat per a joves, amb activitats dirigides per monitors especialitzats els mateixos dies.

La 22a Diada Andorrana, que organitza la SAC amb el patrocini del ministeri d'Educació, Cultura i Joventut, departament de Cultura, i que posteriorment es publicarà amb l'ajut de FEDA, versarà sobre el tema central *L'energia a Andorra*, en el marc de les jornades especialitzades de l'UCE, i serà durant tot el dissabte 22 d'agost en què es presentaran les ponències seguides de debat. L'assistència a aquest acte concret és gratuïta i oberta a tothom. Aquesta activitat està acreditada per la Universitat d'Andorra i els estudiants que hi participin poden demanar a la SAC la certificació corresponent.

Podeu veure'n el programa complet a www.uce.cat i també a www.sac.ad.

CONGRÉS IUCN

Participació de la SAC a la IUCN

Per Èric Jover

L'octubre passat va tenir lloc el congrés de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (IUCN) al Fòrum de Barcelona. Aquest congrés es realitza cada quatre anys i enguany va tenir la participació de més de 6.600 persones provinents del sector públic, d'ONG, empreses, centres de recerca i associacions de 183 països diferents per debatre sobre els temes més importants relacionats amb el medi ambient. La SAC va ser l'únic representant d'Andorra que va participar al congrés.

El Sr. Alan Ward i jo, en nom de la SAC, hi vàrem presentar un cartell (vegeu la figura adjunta) en què es resumien els resultats preliminars de la nostra recerca, que se centra primerament al voltant de la reconstrucció del registre de tempe-

ratures d'Andorra a partir del segle XVIII emprant tècniques dendrocronològiques. Després s'intentava verificar la hipòtesi que en societats relativament tancades i autàrquiques com l'andorrana de l'època l'evolució demogràfica estava fortament influenciada per les variacions de temperatura. Aquestes variacions podien tenir tant efectes directes en la població, a través d'un augment de la mortalitat, com indirectes, amb la millora o l'empitjorament de la producció agrícola d'un cert any.

La participació en el congrés va ser una iniciativa molt interessant, ja que ens va permetre discutir els nostres resultats amb especialistes vinguts d'arreu del món. Això, d'una banda, permet demostrar a escala internacional que a Andorra també es fa recerca i publicitar-la. D'altra banda, també ens va permetre mantenir fructíferes converses amb diferents especialistes mundials que ens permetran, de ben segur, millorar la nostra recerca.

PRELIMINARY RESULTS ON ANDORRAN TEMPERATURE RECONSTRUCTION

Alan Ward and Eric Jover

INTRODUCTION

Climatic change is being studied from various points of view and using different proxies. These studies mainly focus on global or Northern hemisphere mean climate change. However, it is well known that climatic change is not homogeneous. The lack of homogeneity is more important when studied by geographic sectors such as mountain systems.

Andorra is a small country, 478 km² in area, located in the Pyrenean mountains and has for centuries been rather isolated, with only some commercial activity with its neighbors. This agricultural activity has to difficult conditions due to the higher mountain weather conditions and to the high slopes and narrow valleys typical in the Pyrenees and not well suited to agriculture.

The Andorran instrumental temperature register is only available from 1834 onwards and is based on data provided by the national power company (IREDa). Due to the climatological singularity of the country it is interesting to see how climatic changes have influenced local temperatures and for this reason it is necessary to have a longer temperature chronology which can be obtained based on reconstruction techniques. Moreover, as agriculture annual yields are highly dependent on weather conditions and Andorra, during centuries, has mainly had a survival economy it is worthwhile to compare temperatures and demographic trends in the work presented results on Andorra temperature reconstruction are presented as well as some results on the correlation between demographic and climatic data.

TEMPERATURE RECONSTRUCTION TOOLS

Instrumental

- No direct data available from 1899 onwards
- Andorra data available from 1834 onwards (IREDa, 11)

Regional reconstructions

- Models based on instrumental data comparisons
- Hudson (1932) 1767-1927
- Thompson (1998) 1856-1998
- Mann (1998) 1856-1998
- Mann (2003) 1856-1998
- Mann (2005) 1856-1998
- Mann (2006) 1856-1998
- Mann (2007) 1856-1998
- Mann (2008) 1856-1998
- Mann (2009) 1856-1998
- Mann (2010) 1856-1998
- Mann (2011) 1856-1998
- Mann (2012) 1856-1998
- Mann (2013) 1856-1998
- Mann (2014) 1856-1998
- Mann (2015) 1856-1998
- Mann (2016) 1856-1998
- Mann (2017) 1856-1998
- Mann (2018) 1856-1998
- Mann (2019) 1856-1998
- Mann (2020) 1856-1998
- Mann (2021) 1856-1998
- Mann (2022) 1856-1998
- Mann (2023) 1856-1998
- Mann (2024) 1856-1998
- Mann (2025) 1856-1998
- Mann (2026) 1856-1998
- Mann (2027) 1856-1998
- Mann (2028) 1856-1998
- Mann (2029) 1856-1998
- Mann (2030) 1856-1998

Dendrochronology

Tree-ring width and density have been found to be strongly correlated at 2000 different sites. Each with different standards such as precipitation and temperature.

- The tree-ring width data have been found to be strongly correlated at 2000 different sites. Each with different standards such as precipitation and temperature.
- The tree-ring density data have been found to be strongly correlated at 2000 different sites. Each with different standards such as precipitation and temperature.

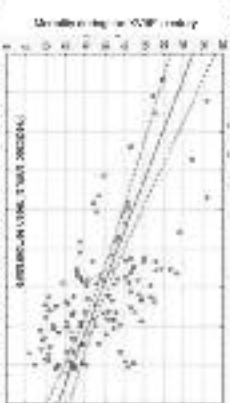
There is already a dendrochronological compilation based on an Andorran sample site with a tree core beginning in 1780 and extending to approximately a thousand years.

TEMPERATURE vs DEMOGRAPHIC INDICES

Demographic indices available

- Baptism and marriage data are available by district Andorran parishes
- For example during the XVII and XVIII centuries data provided by V. Guàrdia and E. Jover
- For Ormaiztegui during the XVIII century (17)

Observed correlations

Example of the correlation obtained with p < 0.05

CONCLUSIONS & FURTHER REMARKS

- Correlations between temperature and demographic indices have been found
- Temperature reconstruction has been made based until the XVIII century but it will be enhanced by including new Andorran dendrochronological data, including index calculation which will improve extrapolation confidence.
- Improving temperature predictor's should enable us to obtain better demographic vs temperature correlations which will be helpful in order to understand Andorran society in the XVIII century.

ACKNOWLEDGEMENTS

- The authors wish to thank Dr. V. Guàrdia and Dr. R. Pulg for demographic data for Encarnin the XVII and XVIII centuries.
- They also wish to thank Dr. J. Esperer's team from WSL (Zürich, Switzerland) for their technical advice and help.
- The presentation was supported by Societat Andorrana de Ciències

REFERENCES

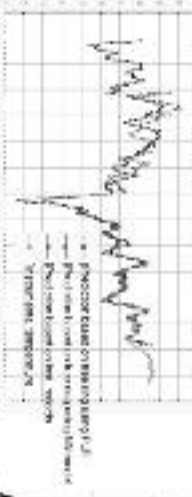
- Mann, G. (1998) Global temperature variations 1850-1998. *Journal of Climate*, 11, 1869-1892.
- Mann, G. (2003) Global temperature variations 1850-2002. *Journal of Climate*, 16, 1339-1358.
- Mann, G. (2005) Global temperature variations 1850-2004. *Journal of Climate*, 18, 1924-1948.
- Mann, G. (2006) Global temperature variations 1850-2005. *Journal of Climate*, 19, 3500-3510.
- Mann, G. (2007) Global temperature variations 1850-2006. *Journal of Climate*, 20, 1462-1472.
- Mann, G. (2008) Global temperature variations 1850-2007. *Journal of Climate*, 21, 2296-2306.
- Mann, G. (2009) Global temperature variations 1850-2008. *Journal of Climate*, 22, 3918-3928.
- Mann, G. (2010) Global temperature variations 1850-2009. *Journal of Climate*, 23, 5072-5082.
- Mann, G. (2011) Global temperature variations 1850-2010. *Journal of Climate*, 24, 6172-6182.
- Mann, G. (2012) Global temperature variations 1850-2011. *Journal of Climate*, 25, 7282-7292.
- Mann, G. (2013) Global temperature variations 1850-2012. *Journal of Climate*, 26, 8392-8402.
- Mann, G. (2014) Global temperature variations 1850-2013. *Journal of Climate*, 27, 9502-9512.
- Mann, G. (2015) Global temperature variations 1850-2014. *Journal of Climate*, 28, 10612-10622.
- Mann, G. (2016) Global temperature variations 1850-2015. *Journal of Climate*, 29, 11722-11732.
- Mann, G. (2017) Global temperature variations 1850-2016. *Journal of Climate*, 30, 12832-12842.
- Mann, G. (2018) Global temperature variations 1850-2017. *Journal of Climate*, 31, 13942-13952.
- Mann, G. (2019) Global temperature variations 1850-2018. *Journal of Climate*, 32, 15052-15062.
- Mann, G. (2020) Global temperature variations 1850-2019. *Journal of Climate*, 33, 16162-16172.
- Mann, G. (2021) Global temperature variations 1850-2020. *Journal of Climate*, 34, 17272-17282.
- Mann, G. (2022) Global temperature variations 1850-2021. *Journal of Climate*, 35, 18382-18392.
- Mann, G. (2023) Global temperature variations 1850-2022. *Journal of Climate*, 36, 19492-19502.
- Mann, G. (2024) Global temperature variations 1850-2023. *Journal of Climate*, 37, 20602-20612.
- Mann, G. (2025) Global temperature variations 1850-2024. *Journal of Climate*, 38, 21712-21722.
- Mann, G. (2026) Global temperature variations 1850-2025. *Journal of Climate*, 39, 22822-22832.
- Mann, G. (2027) Global temperature variations 1850-2026. *Journal of Climate*, 40, 23932-23942.
- Mann, G. (2028) Global temperature variations 1850-2027. *Journal of Climate*, 41, 25042-25052.
- Mann, G. (2029) Global temperature variations 1850-2028. *Journal of Climate*, 42, 26152-26162.
- Mann, G. (2030) Global temperature variations 1850-2029. *Journal of Climate*, 43, 27262-27272.

GOALS

- Reconstruct the Andorran temperature from the XVIII century onwards
- Find correlations between the temperature reconstruction and demographic indices
- Verify the hypothesis that demographic trends in a closed society based mainly on agricultural production for self consumption in a harsh environment will be highly influenced by temperature trends

TEMPERATURE RECONSTRUCTION

Tree ring width and maximum density series from the Pyrenees and Alps were used to reconstruct the Andorran instrumental temperature series. Correlated series were used to extend Andorran temperature back to 1700 using a polynomial linear regression (PLR) and regional networks (RN) models.

Example of the series using instrumental and predicted data

Temperature reconstruction

Weather, being it all an important factor for agriculture, had been used to reconstruct the climate.

50 anys d'"El Jabato"

Per Paco Nájera,

dibuixant de còmics
Linares (Jaén)

www.tartessoscomic.com

(Traducció de l'original)

La conferència 50 anys d'"El Jabato" va començar amb Xavi Garriga repassant detalladament l'esdevenir editorial del personatge, des dels seus inicis fins a la seva darrera aventura.

A aquesta introducció asèptica i continguda venint d'un fan de la sèrie la va seguir amb alguns apunts Ramon Coll. Entre les conclusions, cal destacar que, malgrat néixer a l'escalf de l'enorme èxit d'*El Capitán Trueno* i de tenir un elenc protagonista que manté un cert paral·lelisme amb aquesta sèrie, *El Jabato* no és un tebeo descafeïnat i oportunista en els continguts i va gaudir d'un notable èxit per mèrits propis.

Amb el suport d'alguns fotogrames per ordinador, Garriga va acabar asseverant que, al contrari que *El Capitán Trueno*, que sí que va conèixer noves aventures i intents de recuperar-lo, en el cas d'*El Jabato* la interrupció de la publicació ha durat fins enguany, quan una nova aventura de Ródenas i Revilla ha suposat el final d'aquest llarg parèntesi.

En la seva allocució, d'una exquisida documentació, Joan Ramis abordà la censura que va encruelir-se en els tebeos de l'època mercès al *bon ofici* del conegut Fraga Iribarne, que des del seu ministeri i de la Comisión de Información y Publicaciones Infantiles y Juveniles, va apujar el llistó de l'esmentada censura fins a extrems que fregaven el ridícul: armes que desapareixen, dones convertides en homes però que conserven certs atributs femenins en una mena de travestisme, textos que en la seva mutilació resulten surrealistes... L'humorístic d'aquestes situacions vistes des de la perspectiva d'avui no pot fer-nos oblidar el que aquesta pràctica arbitrària i aberrant va suposar per als creadors de l'època.

Les germanes Sílvia i Clàudia Darnís, lluny d'academicismes, ens van fer partícips dels seus records infantils en tot allò relatiu al seu pare, Francisco Darnís: la seva metodologia de treball, el seu caràcter, les seves altres aficions, etcètera. En suma, un toc proper, càlid i entranyable a l'entorn del pare gràfic d'*El Jabato*.

Antonio Bernal,
dibuixant un
"jabato"

Les germanes Darnís conversen amb Antonio Bernal

Paco Nájera, José Revilla, Macabich, Sílvia Darnís, Ramon Coll, Joan Ramis, Clàudia Darnís, Xavier Garriga, Antonio Bernal i Joaquim Noguero

A la taula: d'esquerra a dreta, Joaquim Noguero, Antonio Bernal, Joan Ramis, Clàudia Darnís, Sílvia Darnís i Ramon Coll. Dempeus, Xavier Garriga

El cònsol general d'Espanya a Andorra, Sr. Francisco Ochoa de Olza, amb ulleres, entre el públic

Antonio Bernal, amb la modèstia que el caracteritza, va fer palesa la seva aportació a la sèrie, les portades de *Jabato Color*, amb què tractava de reclamar l'interès dels lectors per a la nova edició en color. Va posar el fermall final Joaquim Noguero, que va apuntar aspectes diferenciadors d'*El Jabato* i *El Capitán Trueno* des del seu origen (camperol l'un, noble l'altre) i el *leit motiv* de les seves aventures, que en el cas d'*El Capitán Trueno* eren

buscades mentre que *El Jabato* era un proscrit que en el seu esdevenir es veia immers en situacions en què ha de prendre partit.

Tant Mora com la mateixa Editorial Bruquera, desafectes a la dictadura, van jugar l'opció de la intel·ligència per desenvolupar la tasca creativa i editorial en un context de manca de llibertats, sortejant la censura i aportant una alenada d'aire fresc en una època gris.

Els valors de la societat andorrana avui

Per Carla Riestra González de Ubieta

Coordinadora de les XIV Jornades

Dissabte 22 de novembre van tenir lloc les XIV Jornades de la Societat Andorrana de Ciències (SAC).

En primer lloc, destacaria la riquesa i la varietat de les ponències, ja que van estar representades per diversos sectors socials, polítics i culturals del país, així com sectors convidats de fora del Principat.

En segon lloc, voldria destacar el compromís, l'esforç i les aportacions tan enriquidores que ens van oferir els diferents conferenciants. Tot un conjunt de visions i perspectives diferents sobre un mateix tema ajuda a entendre el present i obre l'horitzó a noves idees.

El tema, *Els valors de la societat andorrana avui*, va estar enfocat des de múltiples perspectives i representat per diversos sectors. Professors, polítics, religiosos, adolescents, psicòlegs, advocats i representants d'ONG, entre d'altres, van protagonitzar unes jornades molt dinàmiques i enriquidores, en què el públic va col·laborar estretament amb la seva participació, interès i agraïment envers les aportacions i l'organització. D'això no en tinc cap dubte.

Com a coordinadora em va impressionar l'ambient que es va crear durant la jornada, ja que tots els presents, públic, ponents i membres de la SAC, van fer d'aquell acte un esdeveniment molt distès, harmoniós, participatiu i, el que és més important, reflexiu.

Crec personalment que el tema escollit per tractar es tradueix avui dia i en la nostra societat occidental, cada vegada més materialista, en una preocupació poc esperançadora. Tot i així, des de tots els àmbits presents, les previsions de futur sobre els valors humans van ser molt realistes i exposades amb criteri, però al mateix temps dotades de confiança i d'optimisme envers un futur més humà i més senzill, repte laboriós però no pas impossible.

És ara, i hi som a temps, que hem de caminar tots junts en el mateix sentit i esforçar-nos dia a dia per ser més i millors persones, perquè només així donarem exemple als més joves, que en un futur molt proper ens imitaran i propagaran

foto: Ramon Rossell

Inauguració: Carla Riestra, coordinadora de les Jornades; Roser Bastida, ministra d'Educació, i Àngels Mach, presidenta de la SAC

Carla Riestra, Pau Rosillo, Aitor Pascual i Josep Vilaplana

Mossèn Ramon Rossell, a la dreta, amb els monitors d'AINA

Carla Riestra, Joel Sàmper, Alexandra Grebennikova i Josep Maria Camprubi.

Lars Pohle, Montserrat E. Gil i Carla Riestra

Joan Micó, Marcel Besolí i Maanan Aouraghe

Alfons Alberca i Carla Riestra

Eduard Moreu explicant les imatges

Carla Riestra, Maria Josep Pascual, Josep Dallerès i Teresa Cobo

Públic assistent a la sala d'actes de Prada Casadet

José Antonio Edo, dempeus, explicant les imatges

Jesús Jiménez i Elisenda Vives

Joan Obiols, en primer terme

entre ells i els seus descendents tot allò que els hem ensenyat, que han après de nosaltres ara, avui.

Els valors humans no s'ensenyen com les matemàtiques, es transmeten, es contagien per aquelles persones que els practiquen dia a dia. Cal que siguem tots—professors, polítics, religiosos, adolescents, psicòlegs, advocats, representants d'ONG...—els que prediquem amb l'exemple en tots els àmbits de la vida. Només així aconseguirem un futur en què es prioritzi la solidaritat, l'honradesa, la cordialitat, l'esforç, la disciplina, l'austeritat, l'entusiasme, la justícia, la pau, la llibertat, la felicitat..., davant el materialisme deshumanitzat i l'ambició que només porta a la degradació de l'ésser humà i a l'empobriment espiritual.

Tretzenes Jornades de la SAC: "Les empreses andorranes, quin camí?"

D'esquerra a dreta, Sergi Nadal, Antoni Serrano, Angels Mach i Eusebi Nomen

Dijous 5 de març a les 12 del migdia es va donar a conèixer, a la seu social de Crèdit Andorrà, el llibre *Les empreses andorranes, quin camí?*, que recull els textos presentats en les Tretzenes Jornades de la SAC, realitzades l'1 de desembre del 2007. L'acte va estar presidit per l'aleshores secretari d'Estat de l'Agència 2020, Sergi Nadal; el director membre de la Comissió Executiva de Crèdit Andorrà, Antoni Serrano; el coordinador de les XIII Jornades, Eusebi Nomen, i la presidenta de la SAC, Àngels Mach, i va tenir l'assistència d'alguns dels ponents que havien intervingut en les XIII Jornades, membres de la junta de la SAC i públic en general. La publicació conté els textos complets de les disset ponències més un recull de premsa amb la informació i els comentaris que van generar les XIII Jornades i un

annex en el qual s'aplega un recull de dades proporcionades pel departament d'Estudis i Estadística del Govern, en un total de 112 pàgines. Cada article disposa del seu número DOI imprès al llibre per facilitar-ne la recerca a Internet i protegir la propietat intel·lectual de l'autor. Properament es podran localitzar en el web <http://publicacions.iec.cat> (apartat Edicions en línia i secció Publicacions de la SAC). Els debats i les aportacions que van sorgir en el decurs de la jornada va ser enregistrats i restaran dipositats a l'Arxiu Nacional per ser utilitzats com a material de consulta. Aquesta edició s'ha realitzat en un tiratge de 1.400 exemplars amb el suport de l'aleshores ministeri de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats, patrocinador de les XIII Jornades, i la col·laboració de la Fundació Crèdit Andorrà, patrocinador de la publicació.

EDITORIAL

ve de la pàgina 1

En aquest sentit, Andorra ja ha elaborat un pla estratègic de l'energia (2006-2015) [D. Bastida, 2007; energia, 2006] en què ha identificat un sèrie d'actuacions necessàries que són de gran interès. Però evidentment no ens podem parar aquí i és imprescindible que seguim reflexionant i actuant per aconseguir, d'una banda, limitar els efectes del canvi climàtic i, de l'altra, caminar cap a un model de societat energèticament sostenible.

En aquest sentit, volem que la Diada d'Andorra a Prada d'enguany sigui un

pas més en aquesta necessària reflexió.

Referències

BASTIDA, D. "Pla estratègic de l'energia a Andorra". *2ns debats de recerca*, 2007. p. 244-247.

LLEBOT, J. E. "Canvi climàtic: present i reptes de futur". *2ns debats de recerca*, 2007. p. 290-311.

GOVERN D'ANDORRA *Pla estratègic de l'energia d'Andorra 2006-2015* [<http://www.energia.ad>, últim accés, juliol 200].

WARD, A. "Rodes hidràuliques de la vall d'Ordino: càlcul de la potència instal·lada". *Papers de Recerca Històrica*, vol. 5, 2008. p 40-48.

Cicle de conferències 2009
200 anys del naixement de Darwin
i 150 anys de *L'origen de les espècies*

Del 16 al 25 d'agost del 2009

XLI Universitat Catalana d'Estiu
a Prada de Conflent.
Al liceu Charles Renouvier
Cursos, tallers, seminaris, formació cultural, jornades científiques i professionals, actes i homenatges, espectacles.
Més informació a www.uce.cat
Ajuts per a la inscripció a l'UCE per a joves i no tant joves d'Andorra, sol·liciteu-los a sac@andorra.ad

Dissabte 22 d'agost del 2009

22a Diada Andorrana a la XLI Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent
"L'energia a Andorra"
Ponències i debats tot el dia al liceu Renouvier, a Prada de Conflent
Assistència lliure
Amb el suport del ministeri d'Educació, Cultura i Joventut i de FEDA

Setembre del 2009

4s Debats de Recerca
"La recerca en llengua catalana i Andorra"
A la sala d'actes de Banc Internacional i Banca Mora, av. Meritxell 96, Andorra la Vella
En col·laboració amb el departament d'Ensenyament Superior i Recerca del Govern.

Dijous 15 d'octubre del 2009

Conferència
"Les conseqüències del Tractat dels Pirineus per a Andorra i el territori pirinenc català"
a càrrec d'Oscar Jané i Checa, doctor en història per la Universitat de Tolosa i la UAB, investigador Beatriu de Pinós de la Universitat de Barcelona
A les 8 del vespre, a la sala d'actes de La Llacuna Centre Cultural, carrer Mossèn Cinto Verdaguer 4, Andorra la Vella

Cicle de conferències 2009: 200 anys del naixement de Darwin i 150 anys de *"L'origen de les espècies"*
Amb el suport del ministeri d'Educació, Cultura i Joventut, i del comú d'Andorra la Vella

2, 3 i 4 d'octubre del 2009

VI Col·loqui d'Estudis Transpirinecs
"Els Pirineus: frontera i connexió?"
a Núria (Ripollès)
Ho organitzen: Institut Ramon Muntaner, Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, Centre d'Estudis Ribagorçans, Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès i Patronat Francesc Eiximenis
Hi col·laboren: Societat Andorrana de Ciències, Institut d'Estudis Aranesi, Ajuntament de Queralbs i Consell Comarcal del Ripollès.
Amb el suport de la Generalitat de Catalunya i El Punt